

ЗАГАЛЬНА ОЦІНКА НАДІЙНОСТІ ЕЛЕКТРИЧНОЇ СТАНЦІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ МАРКОВСЬКИХ ПРОЦЕСІВ

Матеєнко Ю.П., к.т.н., доц., Афанасьєв М.Ю., магістрант
КПІ ім. Ігоря Сікорського, кафедра електричних станцій

Вступ. Від побудови структурної схеми електричної станції залежить її працездатність, одна з важливіших властивостей надійності, у відповідний момент часу. Тому необхідно оцінювати ймовірність працездатності електричної станції у даний момент часу та загалом.

Мета роботи. Розробити математичну модель загальної оцінки надійності електричної станції, використовуючи марковські процеси.

Матеріали і результати досліджень. В окремих енергетичних системах число аварій протягом року досягає декількох десятків, а річний обсяг електричної енергії, яку не отримав споживач в результаті аварій - декількох мільйонів кіловат-годин. Ці втрати можна компенсувати іншими генеруючими вузлами або мінімізувати на стадії проектування, підвищуючи надійність устаткування.

Випадковий процес називається марковським процесом, якщо для кожного моменту часу ймовірність будь-якого стану системи у майбутньому залежить тільки від стану у теперішньому та не залежить від того, як система прийшла у цей стан.

Для загальної оцінки надійності електричної станції розглянемо структурну схему електричної станції блочного типу на рис. 1. Оцінюючи надійність даної системи розглянемо функціонування одного енергоблоку, як окремої підсистеми.

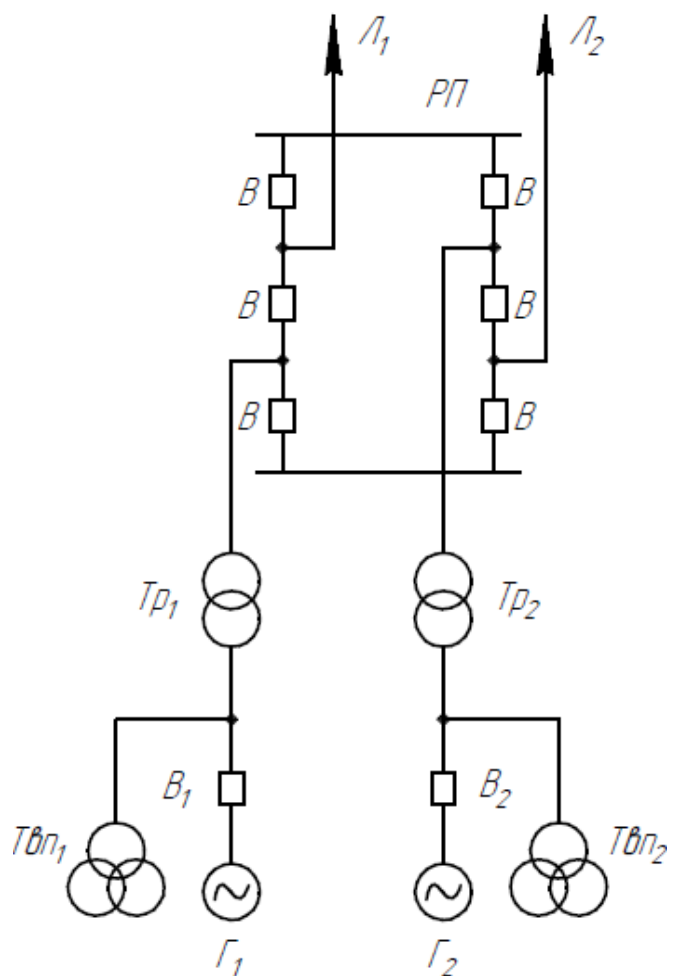

Рисунок 1 – Структурна схема електричної станції

Структурна схема енергоблоку буде складатись з наступних елементів (рис. 2): 1 – трансформатор власних потреб; 2 – котлоагрегат; 3 – генератор; 4 – трансформатор блочний; 5 – вимикач генераторний; 6 – вимикачі РП.

В даному випадку роботу відповідальних робочих машин власних потреб енергоблоку відображає роботоспроможність котлоагрегату у цілому.

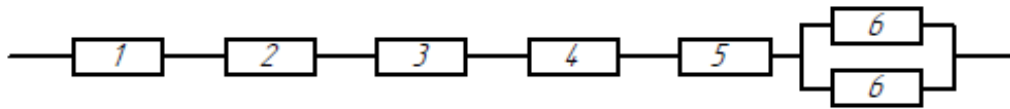

Рисунок 2 – Структурна схема енергоблоку

Граф досяжних станів для даної системи буде мати вигляд (рис. 3).

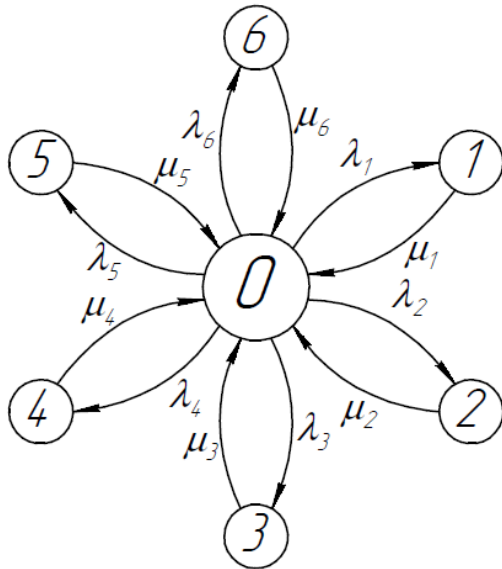

Рисунок 3 – Граф досяжних станів

- 0 – все у робочому стані;
- 1 – відмова трансформатора Твп₁;
- 2 – відмова котлоагрегату;
- 3 – відмова генератора;
- 4 – відмова трансформатора Тр₁;
- 5 – відмова генераторного вимикача В₁;
- 6 – відмова відповідних вимикачів РП.

Де λ – інтенсивність відмови та μ – інтенсивність відновлення елементів структурної схеми.

Марковські процеси описуються за допомогою системи диференціальних рівнянь Колмагорова.

Стосовно графу можна записати таку систему диференціальних рівнянь:

$$\left\{ \begin{array}{l} \frac{dP_0}{dt} = -(\lambda_1 + \lambda_2 + \lambda_3 + \lambda_4 + \lambda_5 + \lambda_6)P_0 + \mu_1P_1 + \mu_2P_2 + \mu_3P_3 + \mu_4P_4 + \mu_5P_5 + \mu_6P_6 \\ \frac{dP_1}{dt} = \lambda_1P_0 - \mu_1P_1 \\ \frac{dP_2}{dt} = \lambda_2P_0 - \mu_2P_2 \\ \frac{dP_3}{dt} = \lambda_3P_0 - \mu_3P_3 \\ \frac{dP_4}{dt} = \lambda_4P_0 - \mu_4P_4 \\ \frac{dP_5}{dt} = \lambda_5P_0 - \mu_5P_5 \\ \frac{dP_6}{dt} = \lambda_6P_0 - \mu_6P_6 \\ P_0 + P_1 + P_2 + P_3 + P_4 + P_5 + P_6 = 1 \end{array} \right. \quad (1)$$

Якщо $\tau \rightarrow 0$, то $P_0 = 1$, якщо $\tau \rightarrow \infty$, отримаємо наступну систему рівнянь:

$$\left\{ \begin{array}{l} 0 = -(\lambda_1 + \lambda_2 + \lambda_3 + \lambda_4 + \lambda_5 + \lambda_6)P_0 + \mu_1P_1 + \mu_2P_2 + \mu_3P_3 + \mu_4P_4 + \mu_5P_5 + \mu_6P_6 \\ 0 = \lambda_1P_0 - \mu_1P_1 \\ 0 = \lambda_2P_0 - \mu_2P_2 \\ 0 = \lambda_3P_0 - \mu_3P_3 \\ 0 = \lambda_4P_0 - \mu_4P_4 \\ 0 = \lambda_5P_0 - \mu_5P_5 \\ 0 = \lambda_6P_0 - \mu_6P_6 \\ P_0 + P_1 + P_2 + P_3 + P_4 + P_5 + P_6 = 1 \end{array} \right. \quad (2)$$

Дані інтенсивності відмов та відновлення:

$$\begin{array}{ll} \lambda_1 = 1.04 * 10^{-6} \text{ 1/год} & \mu_1 = 1.429 * 10^{-2} \text{ 1/год} \\ \lambda_2 = 2 * 10^{-4} \text{ 1/год} & \mu_2 = 1 * 10^{-2} \text{ 1/год} \\ \lambda_3 = 1 * 10^{-4} \text{ 1/год} & \mu_3 = 1.25 * 10^{-2} \text{ 1/год} \\ \lambda_4 = 0.3 * 10^{-6} \text{ 1/год} & \mu_4 = 2.5 * 10^{-2} \text{ 1/год} \\ \lambda_5 = 1.04 * 10^{-6} \text{ 1/год} & \mu_5 = 1.053 * 10^{-2} \text{ 1/год} \\ \lambda_{\epsilon 1} = 0.3 * 10^{-6} \text{ 1/год} & \mu_{\epsilon 1} = 2.5 * 10^{-2} \text{ 1/год} \end{array}$$

Оскільки 6-ті елемент структурної схеми з'єднані паралельно, тобто відмова двох вимикачів виведе зі строю енергоблок, а робота може бути при справному одному, тоді

$$\lambda_{\epsilon} = \lambda_{\epsilon 1} * \lambda_{\epsilon 1} = 9 * 10^{-14} \text{ 1/год та } \mu_{\epsilon} = \mu_{\epsilon 1}.$$

Підставивши дані у систему рівнянь (2) та розрахувавши цю систему, отримаємо значення ймовірності стану $P_0 = 0,973 = K_{\text{генб}}$. Отримали коефіцієнт готовності одного енергоблоку, коефіцієнт готовності для електричної станції в цілому знайдемо наступним чином:

$$K_{\text{гст}} = K_{\text{генб}} * K_{\text{генб}} = 0,973 * 0,973 = 0,946 \quad (3)$$

Висновки. Коефіцієнт готовності K_r дає змогу загально оцінити надійність електричної станції. Ця оцінка може бути використана для вибору раціональних рішень під час планування, проектування, спорудження та подальшої експлуатації електричної станції. Розрахований коефіцієнт готовності є достатньо високим, але треба чітко розуміти для якого режиму він розраховується. В даному випадку він розрахований для роботи обох енергоблоків одночасно, але можуть бути інші задачі на стадії проектування.

Перелік посилань

1. Казанський С.В. Надійність електроенергетичних систем: навч. посіб./ С.В. Казанський, Ю.П. Матеєнко, Б.М. Сердюк. – К. НТУУ «КПІ», 2011. – 216 с.
2. Ю.Б. Гук, В.М. Кобжув, А.К. Черновец. Устройство, проектирование и эксплуатация схем электроснабжения собственных нужд АЭС. М: Энергоатомиздат, 1991.
3. Журахівський А. В. Надійність електричних систем і мереж: навч. посібник / А. В. Журахівський, Б. М. Кінаш, О. Р. Пастух.. – Львів: Львівської політехніки, 2012. – 280 с.